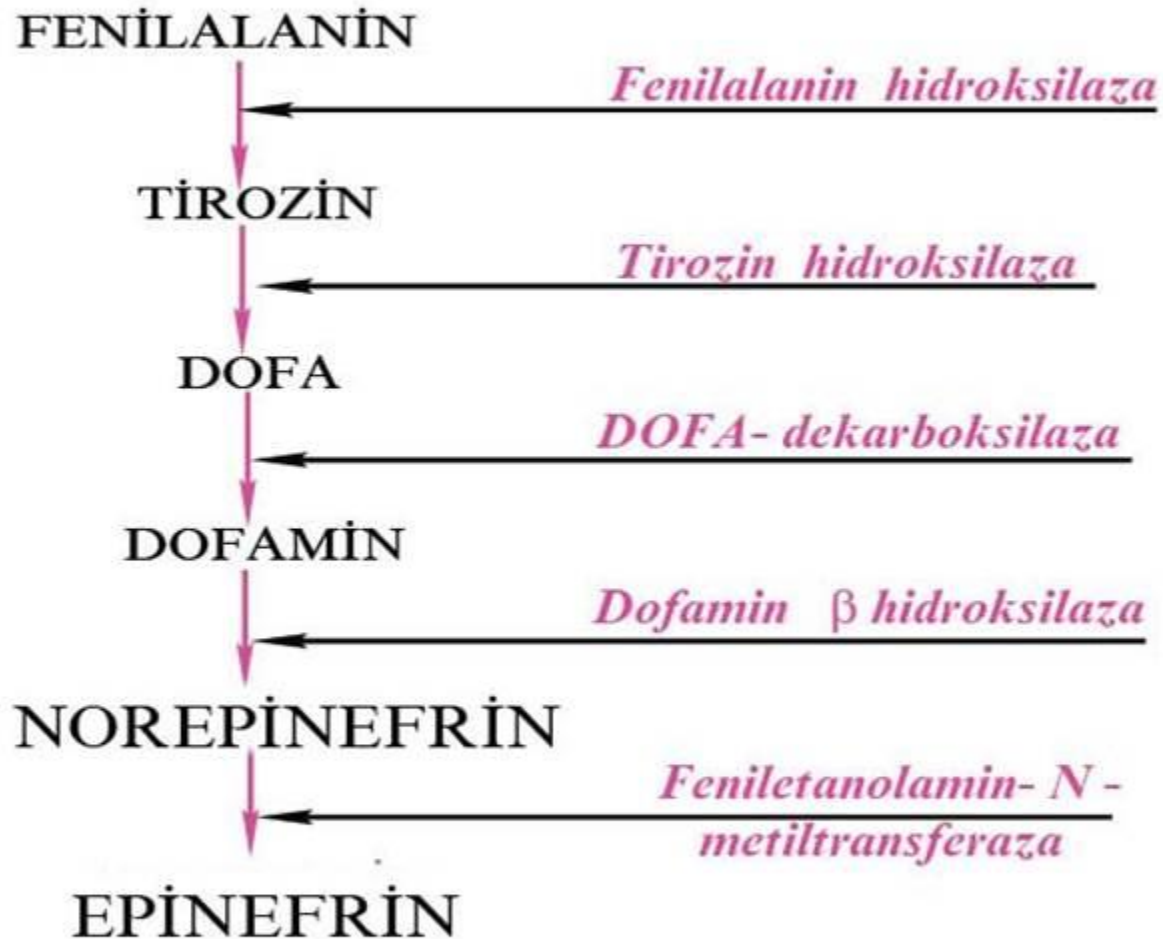
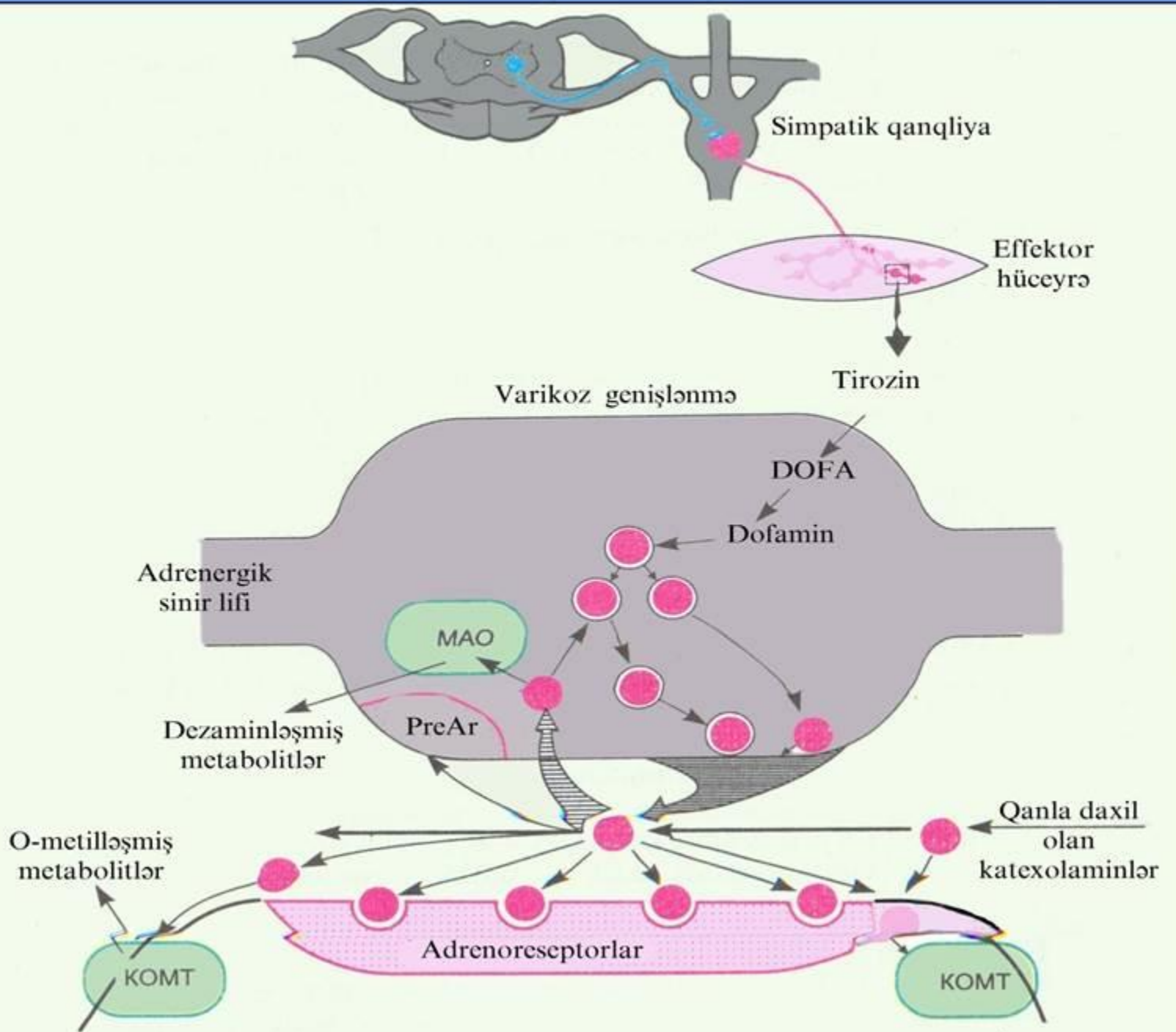

Efferent innervasiyaya təsir göstərən dərman maddələri mövzusunda II mühazirə: adrenergik neyromediator sistemi haqqında anlayış. Bu sistemə təsir göstərən dərman maddələrinin farmakologiyası

Epinefrin və norepinefrin biosintezi

Adrenergik sinapsların quruluşu.

Adrenoreseptorların oyanmasından törənən effektlər

ADRENORESEPTORLAR

 α_1 α_2 β_1 β_2 β_3

Dəri, böyrək,
bağırsaq damarları-
nın daralması;

Midriaz

Sfinkterlərin

tonusunun artması

Dalaq

trabekulasının

gərginləşməsi

Norepinefrin

ifrazının
ləngiməsi

İnsulin

ifrazının

azalması

Ürəyin yığılma
gücünün, sayının,
oyanıqlığının,
avtomatizminin,
keçiriciliyinin
artması

Skelet əzələ
damarlarının
genəlməsi

Bronx

dilatasiyası

Tokolitik təsir

Qlikogenoliz

Lipoliz

Norepinefrin

ifrazının artması

Lipolizin
sürətlənməsi

Sinaptik-reseptor nəzəriyyəsinə görə effektor orqanların fizioloji funksiyalarını bu və ya digər istiqamətə dəyişmək üçün adrenergik innervasiya zəncirinin aşağıdakı mühüm həlqələrinə təsir göstərmək mümkündür:

1. NE-nin sintezi və depolaşması proseslərinə
2. NE-nin sinir uclarından ifrazı- "release" prosesinə
3. NE-nin sinir uclarından ifrazı prosesinin presinaptik tənzim aparatına
4. NE-nin fermentativ çevrilməsi prosesinə
5. Mediatorun intraneyronal udulması prosesinə
6. Mediatorun ektraneyronal udulmasına
7. Postsinaptik membranada yerləşən adreno-reseptorlara

I. Postsinaptik təsirli maddələr (adrenoreseptorlara bilavasitə təsir göstərən maddələr).

a) Düz təsirli adrenomimetiklər.

Epinefrin hidroxlorid, Norepinefrin hidrotartrat, İzoproterenol (İzoprenalin, İzadrin) və s.

b) Adrenoblokatorlar.

Fentolamin, Propranolol (Anaprilin), Tropafen və s.

II. Presinaptik təsirli maddələr.

a) Qeyri düz və ya dolayı təsirli adrenomimetiklər (simpatomimetiklər).

Tiramin, Efedrin hidroxlorid

b) Simpatolitiklər – *Quanetidin (Oktadin), Rezerpin, Bretilyum (Ornid)*

I. Adrenomimetiklər

1) α və β adreno reseptorları oyadan maddələr.

Epinefrin hidroxlorid / və ya hidrotartrat / ($\alpha_1, \alpha_2, \beta_1, \beta_2$)

Norepinefrin hidrotartrat ($\alpha_1, \alpha_2, \beta_1$ və çox zəif β_2)

2) Əsasən α adreno reseptorları oyadan maddələr

a) α_1 adreno reseptorları oyadan maddələr

Fenilefrin (Mezaton), Fetanol, Metoksamin

b) Presinaptik α_2 adreno reseptorları oyadan maddələr

Klonidin (Klofelin), Tramazolin

c) Sinapsxarici α_2 adreno reseptorları oyadan maddələr

Nafazolin (Naftizin, Sanorin), Ksilometazolin (Halazolin), Oksimetazolin, İndanozolin, Tetrahidrazolin

3). Əsasən, β adreno reseptorları oyadan maddələr

a) β_1 və β_2 adreno reseptorları oyadan maddələr

İzoprenalin (İzadrin), Orsiprenalin sulfat

b) β_1 adreno reseptorları oyadan maddələr

Dobutamin

c) β_2 adreno reseptorları oyadan maddələr

Salbutamol, Terbutalin, Fenoterol, İpradol

II. Adrenoblokatorlar

1) α və β adreno reseptorları blokada edən maddələr

Labetolol, Proksodolol, Karvedilol

2) α adreno reseptorları blokada edən maddələr

a) α_1 və α_2 adreno reseptorları blokada edən maddələr

Tropafen, Fentolamin, Dihidroergotoksin, Pirroksan, Butiroksan, Talazolin, Fenoksibenzamin

b) α_1 adreno reseptorları blokada edən maddələr

Prazosin, Tetrazosin, Doksazosin, Alfuzosin, Tamsulosin, Trimazosin, İndoramin

c) α_2 adreno reseptorları blokada edən maddələr

Yohimbin, Korinantin, Rovolsin

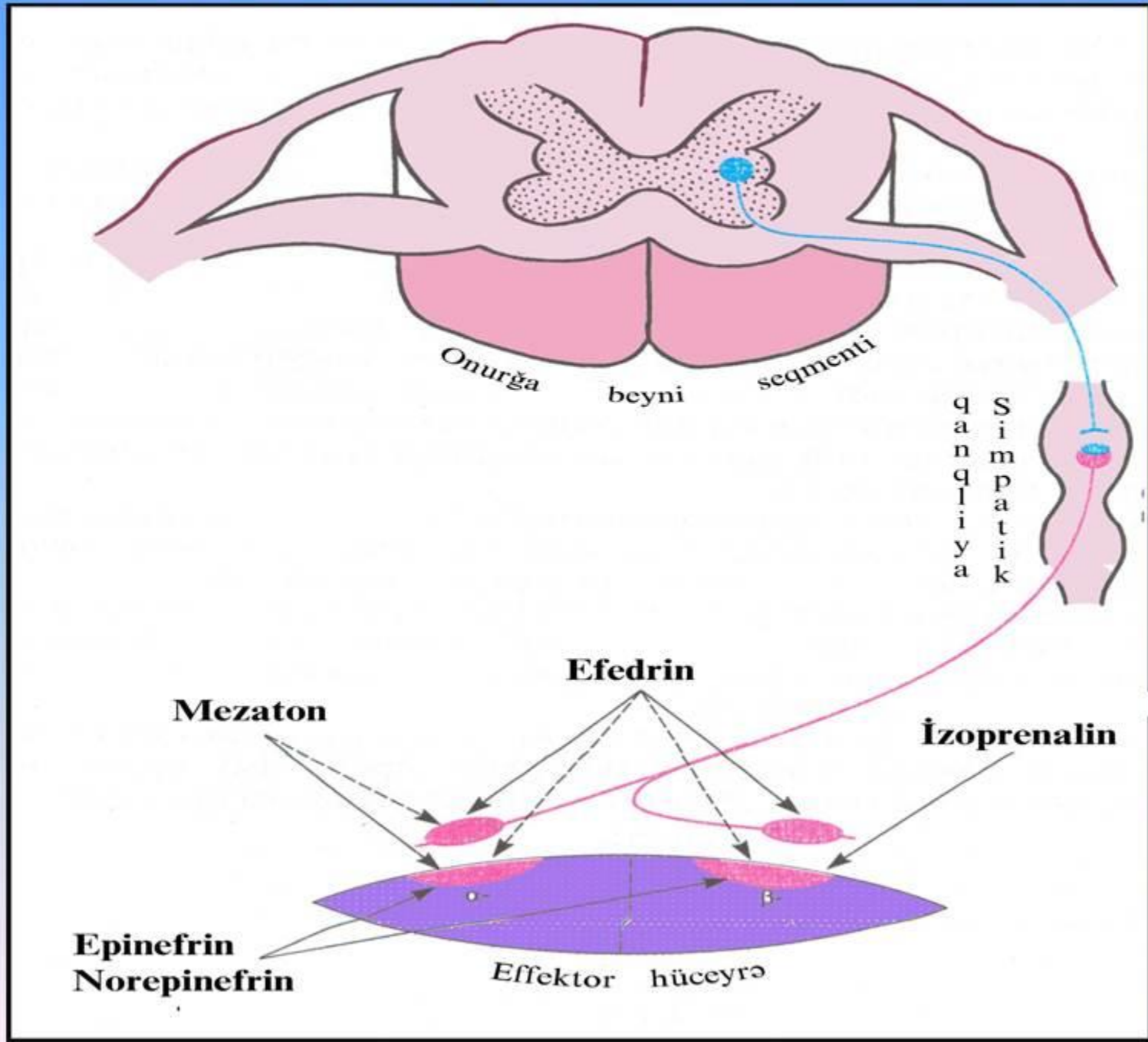
- 3) β adrenoreseptorları blokada edən maddələr
- a) β_1 və β_2 adrenoreseptorları blokada edən maddələr
Propranolol (Anaprilin), Nadolol, Timolol
  - b) β_1 adrenoreseptorları blokada edən maddələr
Metoprolol, Atenolol
  - c) β_2 adrenoreseptorları blokada edən maddələr
Butoksam

III. Aqonist-antaqonistlər

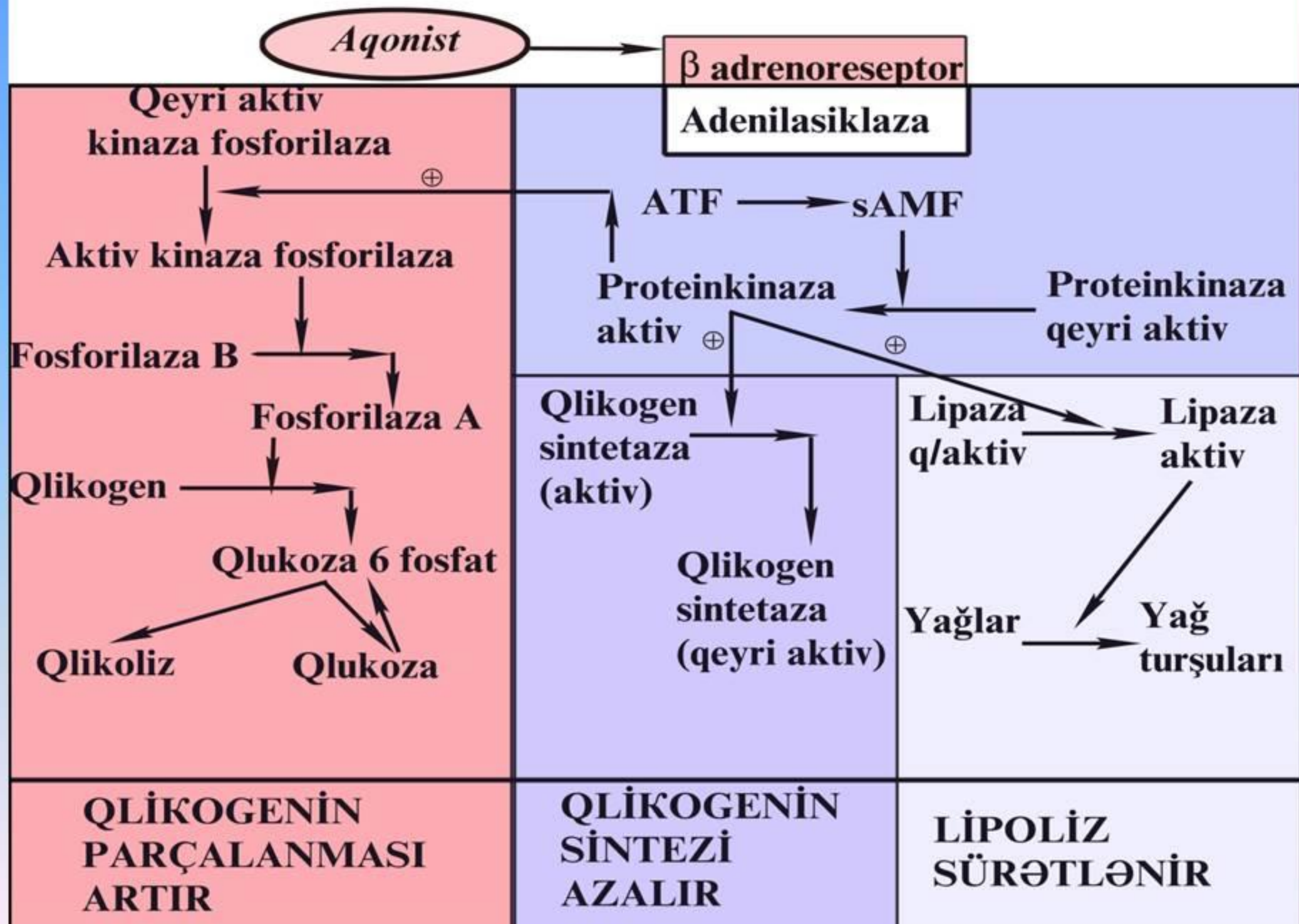
(β adrenoblokadaedici və "daxili simpatomimetik" aktivliyə malik olan maddələr)

Oksprenalol, Alprenolol, Talinolol, Pindolol, Bopindolol

Adrenomimetiklərin və simpatomimetiklərin təsir mexanizmlərinin

Epinefrinin karbohidrat və lipid mübadiləsinə təsiri
 Epinefrinin karbohidrat və lipid mübadiləsinə təsiri

Adrenoblokatorlar və simpatolitiklərin təsir mexanizmləri.

